

Kokkuvõte

Naistevastane vägivald on ülemaailmne ulatuslik inimõiguste rikkumine, mis põhineb soolistel võimusuhetel ja on seotud ka teiste ebavõrdsuse aspektidega. Alates 1990. aastatest on riigid hakanud käsitlema naistevastast vägivalda ja perevägivalda kui probleemi, mis väärib poliitilist ja õiguslikku tunnustamist. See, et Eesti riikliku, Euroopa ja rahvusvahelise kaitse mosaiigi kihi puudused ja nõrkused on sarnased, näitab õigusraamistiku eri tasandite omavahelist seotust ning tõstab esile naistevastase vägivalla lõpetamise laiemal valdkonnal praeguse olukorra.

Mitmekihiline kaitseraamistik on viimaste aastate ja aastakümnete jooksul märkimisväärselt edasi arenenud, kuid naistevastase vägivalla jätkuvalt suur levik ja probleemid, mida ohvrid toetust ja õigusemõistmist taotledes tihti kogevad, näitavad selgelt, et ennetuse ja tõkestamise meetmed on endiselt puudulikud ja ebatõhusad.

Toon esile mõned peamised probleemid ja takistused, aga ka võimalused ja lootustandvad arengud naistevastase vägivalla likvideerimise rahvusvahelises liikumises.

Jätkuvalt on probleemiks see, et puudub üksmeel naistevastase või soolise vägivalla määratlemise suhtes. Istanbuli konventsioon on aidanud määratlusi Euroopa tasandil selgitada, kuid kümme aastat pärast konventsiooni allkirjastamist ei ole kuus EL-i liikmesriiki konventsiooni ikka veel ratifitseerinud. Takistuseks on siin probleemid, mis on seotud soolise võrdõiguslikkuse vastase liikumisega ja väärarusaamadega konventsiooni eesmärkidest ja sisust. On oht, et Türgi eeskujul taganeb konventsioonist veel mõni riik. Seetõttu on lootus pandud kavandatavale EL-i direktiivile, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamist ja tõkestamist. Kui EL-i Istanbuli konventsiooniga ühinemise protsessi endiselt blokeeritakse, on vähemalt arutusel teine õiguslikult siduv vahend, mis inkorporeerib konventsiooni sätted, kuid ka ajakohastab ja arendab neid.¹

Naistevastase vägivalla kaotamise liikumise üks peamisi ülesandeid on jätkuva struktuurse soolise ebavõrdsuse ja sooliste stereotüüpide kaotamine. #metoo ja sellega seotud liikumised on viimastel aastatel andnud lootust, et suureneb

rahvusvahelise üldsuse teadlikkus näiliselt vähetähtsatest ja harva esinevatest naistevastase vägivalla ja väärkohtlemise juhtumitest, mis tegelikult on laialt levinud ning millel on ulatuslikud halvad tagajärjed naistele ja kogu ühiskonnale. Et toetada kodanikuühiskonna liikumiste jõupingutusi vägivalla lõpetamiseks, peaksid valitsused tunnistama ja terviklikult käsitlema soolise ebavõrdsuse ja naistevastase vägivalla seoseid. Kahjulike sooliste stereotüüpide vastu võitlemiseks tuleks koolide õppekavasse lisada soolise võrdõiguslikkuse ja seksuaalharidus.

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioon nr 190, mis käsitleb vägivalda ja ahistamist töömaailmas, vastab #metoo liikumisele, sellega on lisatud soolise vägivalla ja ahistamise küsimus esmakordselt rahvusvahelisse õiguslikult siduvasse dokumenti. Nii on kaasatud uus oluline osa naiste vägivalla eest kaitsmise mitmekihilisse raamistikku ning see annab lootust, et kaitset on võimalik tugevdada isegi hoolimata naiste inimõiguste vastu suunatud poliitilistest tagasilöökidest. See annab lootust, et ühel päeval saab mosaiik päris valmis.

„Kust algavad universaalsed inimõigused? Väikestest kohtadest, kodu lähedalt [...] Kui neil õigustel ei ole tähendust seal, pole neil kuskil suurt tähendust.“

Eleanor Roosevelt

- [1](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2021-09-15-INT-3-247-0000_EN.html)Helena Dalli, EL-i võrdõigusvolinik. Euroopa Parlamendi debatt. Identifying gender-based violence as a new area of crime listed in Article 83(1) TFEU 15.09.2021. – https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2021-09-15-INT-3-247-0000_EN.html (24.11.2021).